

A Régiók Bizottsága véleménye – Ötödik helyzetjelentés a gazdasági és társadalmi kohézióról

(2009/C 76/08)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

- úgy véli, hogy a beilleszkedés és a szolidaritás fogalmának megőrzése érdekében a kohéziós politikának továbbra is a gazdasági és társadalmi kiegyensúlyozottságra kell törekednie anélkül, hogy túl sok, egymásnak ellentmondó célkitűzéssel terhelnék meg,
- úgy véli, hogy a kohéziós és a növekedési célokat egymással kompatibilissá lehet és kell is tenni, hiszen két, egymással szorosan összefüggő célkitűzésről van szó, és hangsúlyozza, hogy azt kell meghatározni, hogy a növekedés miként javíthatja a kohéziót, nem pedig azt, hogy a kohézió hogyan segítheti a növekedést,
- megkérdőjelezi annak helyességét, hogy a kohéziós politika eszköztárához a növekedési stratégiára jellemző versenyképességi célokat rendelnek, és kéri, hogy a strukturális alapok jövőbeli rendszerének kidolgozása során elemezzék az alapok lisszaboni stratégia szerinti felosztásának (*earmarking*) a gazdasági és társadalmi kohézióra gyakorolt hatását,
- úgy véli, hogy meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy tartalmasabb és teljesebb fejlettségi és jóléti mutatókat dolgozzanak ki, amelyek helyi és regionális szinten megmutatják a jelentős eltéréseket a jövedelem, a közszolgáltatások, az egészségügyi ellátás minősége, valamint a kulturális és szakmai képzési kínálat terén,
- kiemeli, hogy ha azt szeretnénk, hogy a kohéziós politika jelentős szerepet játsszon a gazdasági és társadalmi egyensúly megteremtésében, akkor megfelelő forrásokkal és eszközökkel kell rendelkeznie, a finanszírozás jelenlegi szintje viszont csupán a működéshez szükséges minimumot éri el.

Előadó: Marta VINCENZI (PES/IT), Genova polgármestere

Referenciaszöveg

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak:

Ötödik helyzetjelentés a gazdasági és társadalmi kohézióról.

Növekedésben a régiók, növekedésben Európa

COM (2008) 371 végleges

POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

A vita jelenlegi állása

1. egyre fontosabbnak tartja, hogy a kohéziós politikában a gazdasági és társadalmi kohézió mellett a területi dimenziót is figyelembe vegyék, mivel – jóllehet tapasztalható haladás és javulás – nem csupán megmaradtak a régiók közötti fejlődésbeli különbségek, hanem a régiókon belüli strukturális problémák is tovább nőnek. Hangsúlyozza, mennyire fontos az, hogy e területi dimenzió az egyenlőség és az arányosság elvével összhangban jelenjen meg;

2. egyetért azzal, hogy számos, az Európai Unió által finanszírozott tevékenység bizonyított hozzáadott értéket képvisel. Ha a projekt támogatható, könnyebben jut finanszírozási lehetőségekhez a köz- és a magánszférából egyaránt, és gyorsabban fejleszthető az innováció az irányítás és a végrehajtás területén;

3. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Bizottság továbbra is figyelmen kívül hagyja a strukturális alapok fellendítő hatását, és emlékeztet arra, hogy e tárgyban írt előzetes véleményében azt javasolta, hogy határozzanak meg egy értékelési rendszert a kohéziós politika hozzáadott értékének különböző dimenziói számára;

4. kedvezően fogadja az átmeneti régiók fogalmának bevezetését, amelyben a jelenlegi phasing-in és a phasing-out régiókat, valamint a 2007–2013-as támogatási időszak vége után lejárt támogatásban részesülő régiókat vonták össze, és helyesli az ilyen területeket célzó megoldások kidolgozását;

5. kedvezően fogadja továbbá az Európai Bizottság területi kohézióról szóló zöld könyvének megjelenését megelőző konzultációt, és kiemeli, hogy az összes érintett fél továbbra is elismeri és támogatja a kohéziós politika szerepét az Európai Unió építésében;

6. megjegyzi, hogy a vitában felmerült annak lehetősége, hogy új és más támogathatósági kritériumokat vezessenek be. Az a kívánság is elhangzott, hogy GDP és GNI mellett például a népesség demográfiai szerkezetét, települések szerinti megoszlását (adatokat a népesség földrajzi megoszlásáról, korszerkezetről, illetve függőségi arányszámokat), a munkaerőpiacot, a szolgáltatási kínálatot, a területrendezést, a városi és vidéki dimenziót, a természeti és kultúrkinccseket, valamint az ökológiai és éghajlati tényezőket is figyelembe vegyék. E tényezők mindegyikéről elmondható, hogy hatást gyakorolnak a gazdasági és szociális fejlődésre. Ezzel párhuzamosan a közösségi szintű

mutatók jól beváltak a támogatandó területek elhatárolására, de a kohéziós politika hatékonyságának tartalmi értékelésére szélesebb körű adathalmazon alapuló, összetettebb mutatókat kell használni;

7. szeretné, ha a fejlettségi különbségeknek és a kohézió javulásának tartalmi értékelésekor a GDP-n és a GNI-n kívül a munkaerőpiacot (a foglalkoztatásról, a mobilitásról és a képzésről szóló adatokat), a szolgáltatásnyújtást (a hozzáférésre, a hatékonyságra és az eloszlásra vonatkozó adatokat), a terület rendezettségét (nagyság, folyamatosság, többközpontúság), valamint a demográfiai és népesedési struktúrát (a népesség megoszlására, a demográfiai előregedésre és az eltartottak arányára vonatkozó adatokat), a népesség képzettségi szintjét, a kutatásra és innovációra fordított beruházásokat (a kutatásra, a fejlesztésre és az innovációra szánt források GDP arányában meghatározott adatait), valamint egyes régiók (például a legkülső régiók, a szigetek vagy a hegyvidéki területek) különleges földrajzi jellemzőit is figyelembe vennék;

8. úgy véli, hogy az éghajlatváltozás jelentette kihívások és az energiaellátás problémái továbbra is hatni fognak – bár különböző fokon és módon –, számos, a gazdasági és társadalmi fejlődéshez kapcsolódó kérdésre, és befolyásolják a kohéziós politika erőfeszítéseit és kapacitását;

9. hangsúlyozza egyrészt, hogy a legkülső régiók és a szigetek különösen ki vannak téve az ilyen új, klimatikus és energetikai kihívások által jelentett veszélyeknek, másrészt pedig, hogy egyben lehetőséget is jelentenek az EU számára, hiszen természetes laboratóriumokként használhatók az ilyen kihívások hatásainak tanulmányozásában, illetve az azokra vonatkozó megoldások keresésében, az egész EU javát szolgálva ezzel;

10. kiemeli, hogy bár a regionális statisztikák alapvető eszközt képviselnek a támogathatósági kritériumok javítására vagy a fejlettségi mutatók módosítására, sok tagállamban az adatok, ha már rendelkezésre állnak, esetleg nehezen hasznosíthatók vagy dolgozhatók fel, amennyiben pedig még nem állnak rendelkezésre, esetleg nehéz megszerezni vagy mérni őket;

Célkitűzések és prioritások

11. jelzi, hogy a cél továbbra is az európai kohézió előmozdítása a fejlettségi különbségek mérséklésével. A támogatásnak ezért elsősorban a gazdaságilag gyengébb régiókra kellene irányulnia, bár a kohéziós politikának valamennyi európai terület felé nyitottnak kell lennie, ha sikeres és általános érvényű politika akar lenni;

12. úgy gondolja, hogy a fő kihívást az elmaradott régiók konvergenciájának felgyorsítása jelenti, különösen pedig az új tagállamok területeinek integrációja, ahogyan arra pontosan és helyesen az Európai Bizottság kohéziós politikáról szóló jelentései rámutatnak;

13. úgy véli, hogy az infrastruktúra hiányosságait sürgősen fel kell térképezni, és meg kell szüntetni;

14. hangsúlyozza, hogy a kohéziós politika célja, hogy erősítse a gazdasági, társadalmi és területi kohéziót, és ebből kiindulva hozzájárul az Európai Unió összes ágazati politikájához, illetve az összes tagállam nemzeti politikájához;

15. úgy gondolja, hogy az ágazati politikák és a kohéziós politika integrációja még igen ritka, és hogy az integrált megközelítés erősítéséhez horizontális célokat kellene kitűzni, melyekkel elsősorban a mezőgazdaság, a környezetvédelem, az energia és a közlekedés fejlesztése hangolható össze;

16. úgy véli, hogy a jelenlegi gazdaságpolitikai helyzetben a területhatároktól függetlenül még inkább igény van a hálózati és klaszterprojektek formájában történő hálózatkiakításra és egyesülésre;

17. úgy véli, hogy a kohéziós és a növekedési célokat egymással kompatibilissá lehet és kell is tenni, hiszen két, egymással szorosan összefüggő célkitűzésről van szó, és hangsúlyozza, hogy azt kell meghatározni, hogy a növekedés miként javíthatja a kohéziót, nem pedig azt, hogy a kohézió hogyan segítheti a növekedést;

18. megkérdőjelezi annak helyességét, hogy a kohéziós politika eszköztárához a növekedési stratégiára jellemző versenyképességi célokat rendelnek, és kéri, hogy a strukturális alapok jövőbeli rendszerének kidolgozása során elemezzék az alapok lisszaboni stratégia szerinti felosztásának (*earmarking*) a gazdasági és társadalmi kohézióra gyakorolt hatását;

19. a többi érintett félhez hasonlóan hangsúlyozza, hogy az eljárás racionalizálásával megkönnyíthető lenne az alapok kezelése, de figyelmeztet arra, hogy a reformok során figyelmet kell fordítani arra, hogy ne áldozzák fel a helyi és regionális önkormányzatok közösségi kormányzáshoz történő többszintű hozzájárulásának hozzáadott értékét;

20. úgy véli, hogy a jogi és adminisztratív környezet alapvető fontosságú a kohéziós politika sikerének szempontjából, és hangsúlyozza, hogy az intézmények megerősítése értékes, jöllehet kevésbé egyértelmű hozzájárulást jelent az intézkedések megvalósításához és a kohéziós politika működéséhez;

21. emlékeztet arra, hogy a termelékenységgel és az adminisztráció hatékonyságával kapcsolatos verseny fokozódása az európai régiók között a gazdasági és társadalmi kohézió olyan tényezője, amelyet figyelembe kell venni a külföldi beruházások vonzása és a világgazdasághoz való alkalmazkodás tekintetében;

22. üdvözli a pénzügyi tervezés új és innovatív eszközeit a kohéziós politika keretében (pl. megújuló alapok), ugyanakkor utal arra, hogy a társfinanszírozás elve értékes és hatékony eszköz ahhoz, hogy megmaradjon a kohéziós politika hozzáadott értéke;

23. hangsúlyozza, hogy a kohéziós politika jelentős mértékben hozzájárulhatna az európai terv ismertté tételéhez, és megjegyzi, hogy az Európai Bizottságnak a tagállamokkal és a helyi és regionális önkormányzatokkal együttműködésben még hatékonyabb módokat kellene találnia arra, hogy tájékoztassa az európai polgárokat a kohéziós politika előnyeiről és eredményeiről;

A következő lépés

24. kiemeli, hogy az európai kohéziós politika jelenlegi elvei, vagyis a koncentráció, a társfinanszírozás, az adícionalitás és a partnerség már igazolták érvényességüket, és úgy véli, hogy a jövőben is ezeknek kell a közösségi cselekvés középpontjában állniuk;

25. megjegyzi, hogy az európai kohéziós politikának továbbra is az összes kormányzási szint erős partnerségén kell alapulnia, fokozottan bevonva a helyi és regionális önkormányzatokat az összes fázisba a projektek meghatározásától a megvalósításukig;

26. kiemeli a területi együttműködés fontosságát a kohéziós politika összes dimenziójában a hozzáadott érték és a helyi szinten való érzékelhetőség tekintetében, és jelzi, hogy helyénvalónak tartja az európai területi együttműködési csoportosulás új eszköze által kínált lehetőségek teljes mértékű kifejlesztését;

27. kéri a kohéziós politika városi dimenziójának megerősítését, és emlékeztet arra, hogy a városi területek gyakran a gazdasági növekedés motorjai, ugyanakkor a gazdasági fejlettségbeli különbségek, a társadalmi egyenlőtlenségek és a kulturális elszigetelődés súlyos jelenségeit is kialakíthatják;

28. felhívja a figyelmet arra, hogy jobban össze kell hangolni a vidéki területek problémáit és a városi zónák nehézségeit, mivel a regionális fejlődés integrált politikájának alapvető eleme a városi valóság és a vidéki környezet közötti kapcsolat megteremtése;

29. javasolja a vidékfejlesztési eszközök újbóli integrálását az általános kohéziós politikába tekintettel arra, hogy a strukturális alapok már jelenleg is sok párhuzamos célú cselekvést finanszíroznak, és ez lehet a legjobb megoldás a projektek és intézkedések átfedésének elkerülésére;

30. javasolja továbbá az irányító hatóságok és a statisztikai intézetek közötti együttműködést az új regionális statisztikai eszközök bevezetése terén, amelyekkel megfelelően és célirányosan értékelhető lesz a kohéziós politika hatása, és könnyebb lesz meghatározni a fejlettségi mutatókat és tovább finomítani a támogathatósági kritériumokat;

31. úgy véli, hogy meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy tartalmazabb és teljesebb fejlettségi és jóléti mutatókat dolgozzanak ki, amelyek helyi és regionális szinten megmutatják a jelentős eltéréseket a jövedelem, a közszolgáltatások, az egészségügyi ellátás minősége, valamint a kulturális és szakmai képzési kínálat terén;

32. kiemeli, hogy az integrált finanszírozási formák – például a kockázati tőkével rendelkező rotációs alapok vagy a kedvező feltételű, illetve garantált hitelek – igénybevételének lehetősége pozitív multiplifikációs hatást fejthet ki anélkül, hogy alapjaiban megváltoztatná a kohéziós politika támogatási rendszerét;

33. úgy véli, hogy a hatóságokat, köztük a helyi és regionális önkormányzatokat, a jövőben felkéri arra, hogy a korábbiakhoz képest nagyobb mértékű beruházásokat valósítsanak meg az általános érdekű szolgáltatások biztosítására és támogatására, és így csökkentsék a különbségeket a közművek és a közlekedés területén;

34. emlékeztet arra, hogy az Európai Unió tagállamait a népesség fokozatos elöregedése demográfiai kihívás elé állítja, és hangsúlyozza, hogy e változás egyik aspektusa a mindenki számára azonos hatékonyságú és minőségű közszolgáltatások, valamint egészségügyi és szociális szolgáltatások iránti növekvő igény;

35. úgy gondolja, hogy a kohéziós politika egyszerűsítésének a szubszidiaritás és az arányosság elvén kell alapulnia, az intézkedések fontosságához és a projektek helyszínéhez kapcsolva ily módon a kötelezettségeket és az ellenőrzési eljárásokat a költségek csökkentése és az irányítás decentralizálása végett;

Összegző következtetések

36. úgy véli, hogy az Európai Uniónak el kell ismernie és meg kell erősítenie a kohéziós politika területi dimenzióját, hogy lehetővé váljék egy olyan gazdasági és társadalmi fejlődés a régiók szintjén, amely nem csupán kiegyensúlyozott és fenntartható, hanem többközpontú és harmonikus is;

37. hangsúlyozza, hogy a kohézió továbbra is jelentős kihívás, hiszen nem szűntek meg a régiók közötti, illetve a régiókon belüli jelentős különbségek a gazdasági és társadalmi

fejlettség terén, sőt, az Európai Unió legutóbbi bővítésével inkább mélyültek;

38. úgy véli, hogy a beilleszkedés és a szolidaritás fogalmának megőrzése érdekében a kohéziós politikának továbbra is a gazdasági és társadalmi kiegyensúlyozottságra kell törekednie anélkül, hogy túl sok, egymásnak ellentmondó célkitűzéssel terhelnék meg;

39. kiemeli, hogy ha azt szeretnénk, hogy a kohéziós politika jelentős szerepet játsszon a gazdasági és társadalmi egyensúly megteremtésében, akkor megfelelő forrásokkal és eszközökkel kell rendelkeznie, a finanszírozás jelenlegi szintje viszont csupán a működéshez szükséges minimumot éri el. A kohéziós politikának ezen túlmenően szembe kell néznie a pénzügyi válság globális kontextusából eredő kiadások nyomásával is, és ebben a helyzetben a kohéziós politika határozottabb végrehajtására van szükség;

40. megjegyzi, hogy a kohézióknak meg kell őriznie európai dimenzióját, és elutasítja a közösségi erőfeszítések nemzeti hatáskörbe történő visszahelyezésére irányuló kísérleteket, hiszen a közösségi fellépés hozzáadott értéke az egyértelmű stratégiai célokkal rendelkező, az európai és a globális kihívásokra válaszolni képes, a regionális és helyi elvárásoknak megfelelő széles körű, közös politikában is tetten érhető;

41. kiemeli a kohéziós politika fellendítő hatását, hiszen a beruházások hosszú távú strukturális hatásokat fejtenek ki a regionális és helyi gazdaságokra, előmozdítják a fejlesztés és a foglalkoztatás innovatív megközelítését, és erős hatást gyakorolnak a közigazgatás és a vállalkozások kapacitásbővítésére;

42. üdvözli az olyan új pénzügyi eszközök alkalmazását, amelyek egyszerűbb és hatékonyabb módon járulhatnak hozzá a beruházásokhoz elsősorban azokban a régiókban, amelyekben szerkezeti átalakításokra és innovációra van szükség, különösen a kkv-k szerepének és fejlesztésének támogatására;

43. emlékeztet arra, hogy a szubszidiaritás elvével összhangban a helyi és regionális önkormányzatokat be kell vonni az összes fázisba, a tervezéstől az értékelésig, hiszen ezek a kormányzási szintek állnak a legközelebb a projektek címzettjeihez, valamint elsődlegesen ők felelősek a kohéziós politika helyszíni végrehajtásáért.

Kelt Brüsszelben, 2008. november 27-én.

a Régiók Bizottsága

elnöke

Luc VAN DEN BRANDE